

POSTANOWIENIE

Dnia 18 maja 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk

w sprawie **J.D. i A.D.**,
po rozpoznaniu 18 maja 2026 r. w Izbie Karnej na posiedzeniu
wniosku pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych – A.S. i R.K.
o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego: Z.K., M.B. i P.K. od udziału w sprawie o
sygn. akt II KK 362/24,
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.

postanowił

wyłączyć sędziów Sądu Najwyższego: Z.K., M.B. i P.K. od udziału
w sprawie o sygn. akt II KK 362/24.

UZASADNIENIE

W dniu 6 sierpnia 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynęła kasacja
pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Warszawie z 21 lutego 2024 r., sygn. akt VIII AKa 212/23, zmieniającego wyrok
Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie z 1 lutego 2023 r., sygn. akt V
K 193/20.

Pierwszy zarzut kasacyjny dotyczy naruszenia art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. i
wydania orzeczenia w warunkach nienależytego obsadzenia sądu odwoławczego,

co – zdaniem autora kasacji - stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą, bowiem

w składzie tego Sądu zasiadali:

- a) Sędzia Sądu Apelacyjnego w Warszawie X. Y.,
- b) Sędzia Sądu Okręgowego w Warszawie delegowana do Sądu Apelacyjnego w Warszawie X.1 Y.1,
- c) Sędzia Sądu Apelacyjnego w Warszawie X.2 Y.2,
- powołani na podstawie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa podjętej

w składzie ukształtowanym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa i niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), co w połączeniu z pozostałymi, towarzyszącymi sprawie okolicznościami, opisanymi szczegółowo w uzasadnieniu tej podstawy kasacyjnej powoduje, że Sąd Apelacyjny w Warszawie w składzie, który wydał zaskarżony wyrok, nie spełniał wymogu bezstronności, niezależności i niezawisłości w rozumieniu konstytucyjnym (art. 45 ust 1 Konstytucji RP), konwencyjnym (art. 6 ust. 1 EKPC) oraz w perspektywie zgodności z prawem Unii Europejskiej (art. 47 Karty Praw Podstawowych UE), co też wynika z uchwały trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r.

Do składu rozpoznającego sprawę o sygn. akt II KK 362/24 zostali wyznaczeni sędziowie SN: Z.K., M.B. i P.K., po uprzednim wyłączeniu innych sędziów Sądu Najwyższego od udziału w tej sprawie.

W dniu 4 maja 2026 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych o wyłączenie od udziału w sprawie II KK 362/24 sędziów SN: Z.K., M.B. i P.K.

W uzasadnieniu tego wniosku jego autor podniósł, że sędziowie Sądu Najwyższego mający rozpoznawać kasację w sprawie II KK 362/24, nie spełniają wymogów bezstronności i niezawisłości z powodu powołania na stanowiska sędziów Sądu Najwyższego przy udziale Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3). Wskazał także, że sędziowie ci, rozpoznając tę kasację, mając na uwadze sformułowany w niej zarzut 1., wypowiadaliby się na temat własnego

statusu sędziowskiego, co bezsprzecznie czyniłoby ich, w postrzeganiu powszechnym, stronnictwymi. Łamałoby to jednocześnie zasadę *nemo iudex in causa sua*.

Ponadto, w odniesieniu do sędzi Sądu Najwyższego M.B. podniósł, iż została ona pierwotnie powołana na stanowisko sędziego w Izbie Dyscyplinarnej, która była organem powiązanym administracyjnie z Sądem Najwyższym, jednak sama nie miała statusu sądu w rozumieniu konstytucyjnym (por. uchwała trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA 1-4110-1/2020; uchwała składu siedmiu sędziów SN z 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22). Zależność od władzy politycznej tego organu budziła bowiem zastrzeżenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej - co w jego ocenie - mogło powodować także w przekonaniu jednostek uzasadnione wątpliwości co do niezawisłości i bezstronności tej Izby. W rezultacie Trybunał uznał, że Izba Dyscyplinarna nie jest sądem w rozumieniu prawa europejskiego (por. wyrok TSUE z 15 lipca 2021 r., C-791/19).

W ocenie wnioskującego, przedstawione okoliczności mogłyby wywołać wątpliwości co do bezstronności tych sędziów w rozpoznawaniu kasacji w sprawie o sygn. II KK 362/24. Stanowisko swoje autor wniosku oparł również o orzeczenia Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W myśl art. 41 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 13 października 2021 r., sygn. akt II KO 30/21 podniósł, że wyłączenie sędziego zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k. powinno nastąpić nie tylko w sytuacji, gdy istnieje okoliczność tego rodzaju, iż mogłaby wywołać wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie, ale również wówczas, gdy orzekanie przez sędziego w sprawie mogłoby realnie prowadzić do znacznie poważniejszego uchybienia, tj. naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i uznania, że skład orzekający z udziałem sędziego nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą. Taka właśnie sytuacja zaistniała w rozpoznawanej sprawie.

Niewątpliwie bowiem okoliczności związane z uzyskaniem statusu sędziów Sądu Najwyższego przez Z.K., M.B. i P.K., w następstwie brania udziału w

postępowaniu przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r. prowadziłyby, gdyby sędziowie ci zasiadali w składzie rozstrzygającym sprawę, do naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPC, standardu konstytucyjnego (art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej), w konsekwencji do uznania, że sąd z ich udziałem będzie sądem nienależycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Stanowisko to wynika z analizy dotychczasowego orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (por. orzeczenia ETPC w sprawach: Reczkowicz przeciwko Polsce, skarga 43447/19, Dolińska - Ficek i Ozimek przeciwko Polsce, skarga 49868/19 oraz Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce, skarga 1469/20) i Sądu Najwyższego (por. np.: uchwała połączonych Izb Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. BSA I-4110-1/2020, OSNK 2020, z. 2, poz. 7; uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22; postanowienia Sądu Najwyższego z: 16 września 2021 r., I KZ 29/21; 13 października 2021 r., II KO 30/21; 28 września 2022 r., IV KK 333/22; 27 lutego 2023 r., II KB 10/22). Z uwagi na to, że szerokie uzasadnienie w tym przedmiocie zawarto w pisemnych motywach przywołanych orzeczeń, ponowne przytaczanie tej argumentacji nie jest konieczne w sytuacji, w której Sąd Najwyższy rozpoznający wniosek argumenty te aprobuje.

Wyłączenie tych sędziów jest tym bardziej uzasadnione, jeśli zważy się dodatkowo na fakt, że w zarzucie kasacji odwołano się do takiej samej wadliwości powołania sędziów orzekających w sprawie zakończonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 21 lutego 2024 r., sygn. akt VIII AKa 212/23, co sędziowie Sądu Najwyższego: Z.K., M.B. i P.K., którzy - w konsekwencji przydzielenia im niniejszej sprawy - orzekaliby z naruszeniem zasady *nemo iudex idoneus in propria causa*, czyli niejako we własnej sprawie.

Zasadne jest także zwrócenie uwagi na kwestię potencjalnej odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa. Rozstrzygając w tej sprawie Sąd Najwyższy miał na względzie orzecznictwo ETPC, w którym aprobowane są kolejne ugody zawierane ze skarżącymi wskazującymi na naruszenie ich prawa do sądu ustanowionego ustawą na skutek wydawania orzeczeń przez Sąd Najwyższy z udziałem wadliwie powołanych sędziów.

W zaistniałej sytuacji konieczne było wyłączenie sędziów SN: Z.K., M.B. i P.K. od rozpoznania niniejszej sprawy, bowiem nie ulega wątpliwości, że niezależnie od subiektywnego nastawienia sędziów, zachodzi wysokie prawdopodobieństwo, iż w odbiorze zewnętrznym będą oni uznani za sędziów niedających gwarancji bezstronnego rozpoznania wniosku.

Jednocześnie należy zasygnalizować, że do tego wniosku nie może mieć zastosowania uchwała Sądu Najwyższego z 10 października 2024 r. - zasada prawna, III CZP 44/23, z której wynika, iż żądanie sędziego lub wniosek o wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy oparte wyłącznie na okolicznościach towarzyszących powołaniu tego sędziego nie wywołuje skutków prawnych. Została ona bowiem wydana przez sędziów powołanych w tej samej wadliwej procedurze i jest odpowiedzią na pytanie prawne składu sędziów także powołanych w wadliwej procedurze.

Ponadto, trzeba zaznaczyć, że uchwała ta nie może przełamać zasady dotyczącej skutków orzekania przez sędziów SN powołanych przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3), wyrażonej w uchwale składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r.

[WB]

[r.g.]